

Echtscheidingskansen van allochtonen: specifieke groepen

Mila van Huis en Liesbeth Steenhof

De kans op echtscheiding is voor niet-westerse allochtonen groter dan voor autochtonen. Tussen de verschillende groepen niet-westerse allochtonen bestaan in dit opzicht echter grote verschillen. Vooral huwelijken tussen autochtone vrouwen en Turkse of Marokkaanse mannen van de eerste generatie lopen een zeer hoog risico op echtscheiding. Ook huwelijken tussen Surinamers van de eerste generatie blijken relatief instabiel te zijn. Waar het de 'bruidendorlanden' betreft, laten huwelijken tussen een autochtone man en een Zuid-Amerikaanse vrouw de hoogste echtscheidingskansen zien.

Inleiding

Nederland telt circa 3,5 miljoen gehuwde paren. Bijna 80 procent hiervan bestaat uit paren waarvan beide partners autochtoon zijn. In ruim een vijfde van alle gehuwde paren is dus sprake van ten minste één allochtone partner. In het voorgaande artikel is aangetoond dat vooral niet-westerse allochtonen een hoog echtscheidingsrisico lopen (Van Huis en Steenhof, 2003). Omdat allochtonen een zeer heterogene groep vormen, zal in dit artikel nader worden ingegaan op de echtscheidingskansen van specifieke herkomstgroepen. Voor dit doel zijn, in het geval van echtparen met ten minste één niet-westerse allochtone partner, de vier grootste herkomstgroepen (Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen/Arubanen) geselecteerd. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de relatief grote groep paren die bestaan uit een autochtone man en een vrouw uit een van de landen waaruit veel bruiden afkomstig zijn. Tot deze 'bruidendorlanden' behoren Polen, de voormalige Sovjet-Unie, voormalig Tjecho-Slowakije, Brazilië, Colombia, de Filipijnen en Thailand. Omdat deze bruiden doorgaans een ten opzichte van hun partner sterk verschillende culturele achtergrond hebben, zullen zij ook een groter risico op echtscheiding lopen (Jansen, 2000). In de volgende paragraaf worden de echtscheidingskansen van de vier grootste groepen niet-westerse allochtonen beschreven, in de laatste paragraaf die van de huwelijken van autochtone mannen en vrouwen uit de belangrijkste bruidendorlanden. Deze echtscheidingskansen zijn berekend volgens de transversale methode (zie voorgaand artikel), gebaseerd op de echtscheidingen die plaatsvonden in 2001.

Echtscheidingskansen vier grootste groepen niet-westerse allochtonen

Nederland telt ongeveer 170 duizend gehuwde paren met ten minste één Turkse, Marokkaanse, Surinaamse of Antilliaanse partner (staat 1). Deze vier groepen vertonen aanzienlijke verschillen wat betreft hun partnerkeuze. Turken en Marokkanen kiezen in grote meerderheid voor een partner uit dezelfde herkomstgroep. In veel van deze paren behoren beide partners tot de eerste generatie en is het huwelijk al lang geleden in het land van herkomst gesloten. Dit zijn vooral de Turkse en Marokkaanse echtparen waarvan de man in de jaren zestig of zeventig als arbeidsmigrant naar Nederland kwam. De nog in het land van herkomst verblijvende partner en eventuele kinderen kwamen na enige tijd naar Nederland over. De tweede generatie van deze herkomstgroeperingen is gemiddeld jong. Vooral onder Marokkanen is het aantal gehuwde allochtonen van de tweede generatie dan ook nog betrekkelijk klein. Het aantal gehuwde Turken van de tweede generatie is iets groter, omdat zij op gemiddeld jongere leeftijd trouwen. Surinamers, en vooral Antillianen, kiezen veel minder vaak dan Turken en Marokkanen voor een partner uit dezelfde herkomstgroep. Door deze verschillen in partnerkeuze en de nog betrekkelijk kleine aantal gehuwden van de tweede generatie is het niet mogelijk om voor elke herkomstgroepering de echtscheidingskansen van gemengde huwelijken en van huwelijken van de tweede generatie te tonen.

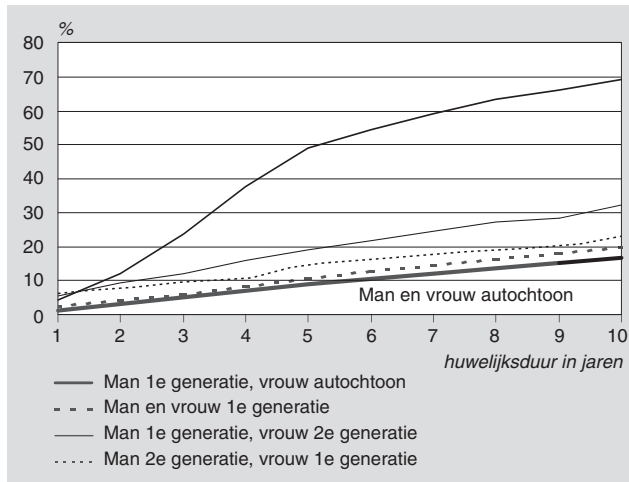
Turken en Marokkanen

In het geval van een huwelijk waarbij ten minste één Turkse partner betrokken is, geldt dat paren die bestaan uit een man van de eerste generatie en een autochtone vrouw verreweg de grootste kans op echtscheiding lopen. Na tien jaar is bijna 70 procent van deze huwelijken ontbonden (grafiek 1). Huwelijken tussen twee Turkse partners van de eerste generatie zijn aanzienlijk duurzamer. Na tien jaar is 80 procent nog bij elkaar. Dit aandeel ligt maar weinig lager dan dat voor huwelijken tussen twee autochtonen. De echtscheidingskansen voor huwelijken tussen eerste en tweede generatie Turken zijn lager dan die voor gemengde huwelijken, maar hoger dan die voor huwelijken tussen twee partners van de eerste generatie.

1. Gehuwde paren naar herkomstgroepering partner(s), vier grootste herkomstgroepen, 1 januari 2001

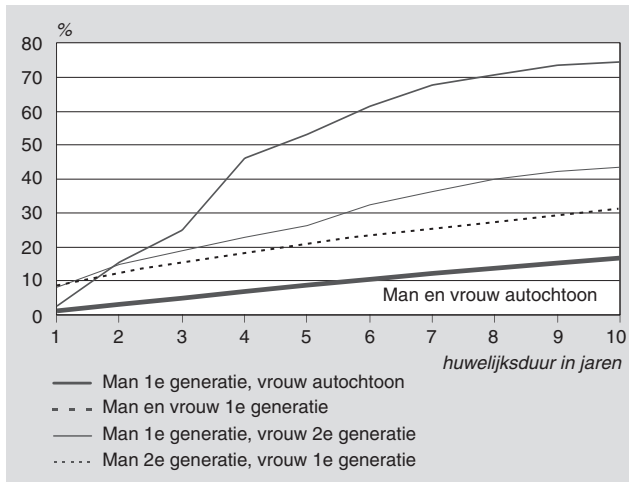
	Turkije	Marokko	Suriname	Nederlandse Antillen/ Aruba
	%			
Man en vrouw 1 ^e generatie en zelfde geboorteland	83,9	86,7	53,6	26,1
Man 1 ^e generatie, vrouw autochtoon	3,3	4,6	10,9	21,0
Man autochtoon, vrouw 1 ^e generatie	1,0	2,1	16,4	23,6
Man 2 ^e generatie, vrouw autochtoon	0,3	0,2	4,6	7,1
Man autochtoon, vrouw 2 ^e generatie	0,4	0,3	5,1	9,4
Man en vrouw 2 ^e generatie	0,8	0,1	0,3	0,0
Overig	10,4	5,8	9,0	12,7
	<i>abs = 100%</i>			
Totaal (x 1 000)	69,1	49,2	38,4	11,6

1. Cumulatieve echtscheidingspercentages naar huwelijksduur, 2001: Turkije

In het geval van een huwelijk waarbij ten minste één Marokkaanse partner betrokken is, blijkt sprake te zijn van een soortgelijk patroon (grafiek 2). Wel liggen de percentages steeds iets hoger dan bij de Turken (staat 2). Van de huwelijken tussen een Marokkaanse man van de eerste generatie en een autochtone vrouw is na tien jaar bijna driekwart ontbonden. Zijn beide partners van Marokkaanse herkomst, dan liggen de percentages opnieuw veel lager. Een huwelijk tussen twee eerste generatie Marokkanen is met een echtscheidingspercentage van 30 wel minder stabiel dan een huwelijk tussen twee eerste generatie Turken (20 procent).

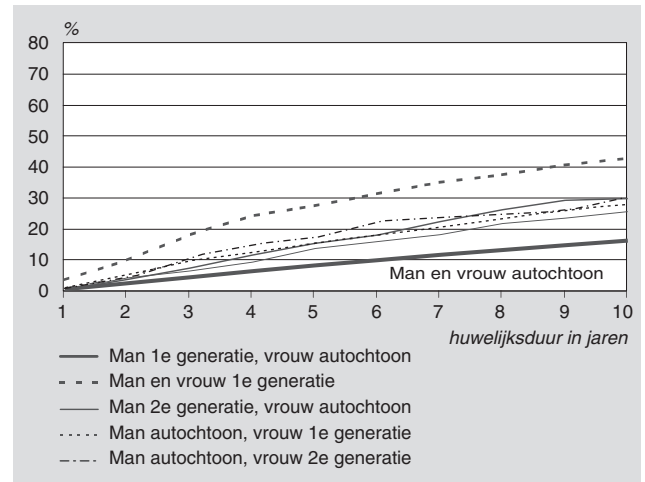
2. Cumulatieve echtscheidingspercentages naar huwelijksduur, 2001: Marokko

Surinamers en Antillianen

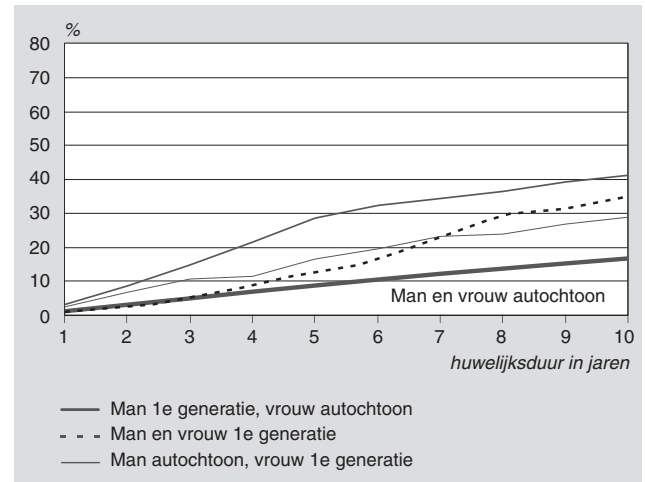
De echtscheidingscijfers voor Surinamers laten een heel ander patroon zien dan die voor Turken en Marokkanen. De huwelijken die bij deze herkomstgroep de grootste kans lopen in een echtscheiding te eindigen, zijn die tussen twee Surinamers van de eerste generatie (grafiek 3). Ruim 40 procent van deze huwelijken is

3. Cumulatieve echtscheidingspercentages naar huwelijksduur, 2001: Suriname

binnen tien jaar beëindigd. De echtscheidingspercentages van de gemengde huwelijken liggen na tien jaar rond de 30, waarbij het geslacht van de autochtone partner weinig verschil maakt. Opvallend is het feit dat de echtscheidingskansen voor huwelijken van Antillianen en Arubanen niet hetzelfde patroon volgen als die voor Surinamers. De echtscheidingskans voor een huwelijk tussen twee eerste generatie Antillianen is weliswaar groot, maar kleiner dan die voor twee eerste generatie Surinamers. Ongeveer een derde haalt de tien huwelijksjaren niet (grafiek 4). Onder de Antillianen loopt een huwelijk tussen een eerste generatie Antilliaanse man en een autochtone vrouw de grootste kans op echtscheiding. Circa 40 procent van deze huwelijken is binnen tien jaar ontbonden.

4. Cumulatieve echtscheidingspercentages naar huwelijksduur, 2001: Nederlandse Antillen/Aruba

Schijnhuwelijken?

In het voorgaande artikel is geconcludeerd dat relatief veel huwelijken tussen een niet-westerse man en een autochtone vrouw in

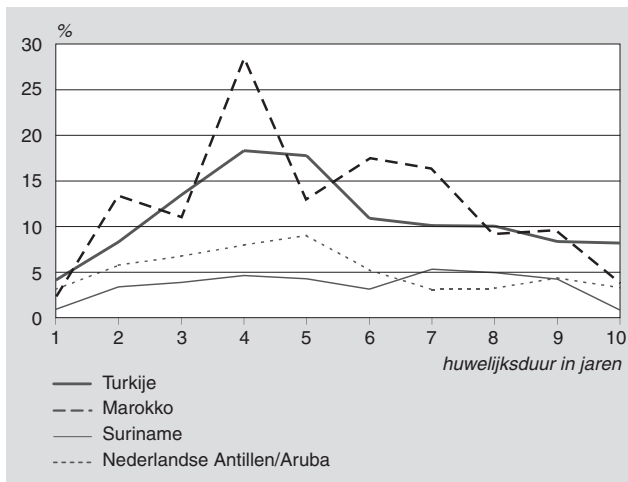
2. Percentage huwelijken ontbonden door echtscheiding binnen een periode van tien jaar na het huwelijk, 2001

	Autochtoon	Turkije	Marokko	Suriname	Ned.Antillen/Aruba
	%				
Man 1 ^e generatie, vrouw autochtoon		69	74	30	41
Man autochtoon, vrouw 1 ^e generatie		20 ¹⁾	31 ¹⁾	28	29
Man en vrouw 1 ^e generatie				43	35
Man en vrouw autochtoon	17				

¹⁾ Niet berekend i.v.m. kleine aantallen.

het vierde huwelijksjaar worden ontbonden. Het is mogelijk dat deze piek voor een deel het gevolg is van de ontbinding van schijnhuwelijken. In *grafiek 5* wordt voor elke herkomstgroep de (niet gecumuleerde) echtscheidingskans naar huwelijksduur getoond voor huwelijken tussen een autochtone vrouw en een eerste generatie allochtone man. Hieruit blijkt dat vooral huwelijken tussen een autochtone vrouw en een Turkse of Marokkaanse man vaak na vier jaar worden ontbonden. De betreffende huwelijkspartners hebben een kans van 20 à 30 procent om in het vierde huwelijksjaar te scheiden. Bij Surinamers en Antillianen doet zich geen piek voor in de echtscheidingskans. Uitgaande van de veronderstelling dat de verhoogde echtscheidingskans na vier jaar samenhangt met het ontbinden van schijnhuwelijken, zou onder huwelijken tussen een eerste generatie Turkse of Marokkaanse man en een autochtone vrouw mogelijk sprake zijn van schijnhuwelijken. Of dit werkelijk zo is, kan op basis van deze gegevens echter niet worden vastgesteld. De piek in de echtscheidingskansen zal mede tot stand zijn gekomen door de wens om de echtscheiding, in geval van een slecht huwelijk, uit te stellen tot het moment waarop de geïmmigreerde partner voor een zelfstandige verblijfstitel in aanmerking komt.

5. Echtscheidingskans naar huwelijksduur, 2001: autochtone vrouw met eerste generatie allochtone man

Echtscheidingskansen voor vrouwen uit bruidendorlanden

Nederland telt ongeveer 27 duizend echtparen waarvan ten minste één van de partners afkomstig is uit Polen, de voormalige Sovjet-Unie, voormalig Tsjecho-Slowakije, Brazilië, Colombia, de Filipijnen of Thailand (*staat 3*). Bijna twee derde van deze paren bestaat uit een autochtone man en een vrouw uit het betreffende land. Relatief weinig paren bestaan dus uit twee partners die uit deze landen komen of uit een autochtone vrouw en een allochtone man met deze herkomst. Deze landen worden daarom ook wel aangeduid als 'bruidendorlanden'. Aangezien alleen paren

3. Gehuwde paren naar herkomstgroepering partner(s), bruidendorlanden, 1 januari 2001

	Oost-Europa	Zuid-Amerika	Azië	Totaal
%				
Man en vrouw 1e generatie en zelfde geboorteland	14,2	6,5	6,8	12,2
Man 1e generatie, vrouw autochtoon	5,7	9,6	3,0	5,6
Man autochtoon, vrouw 1e generatie	40,4	69,5	85,5	51,2
Man 2e generatie, vrouw autochtoon	17,1	4,3	1,7	13,1
Man autochtoon, vrouw 2e generatie	17,5	4,0	1,8	13,4
Overig	5,1	6,1	1,2	4,5
<i>abs.=100%</i>				
Totaal (x 1 000)	19,6	2,7	4,7	27,0

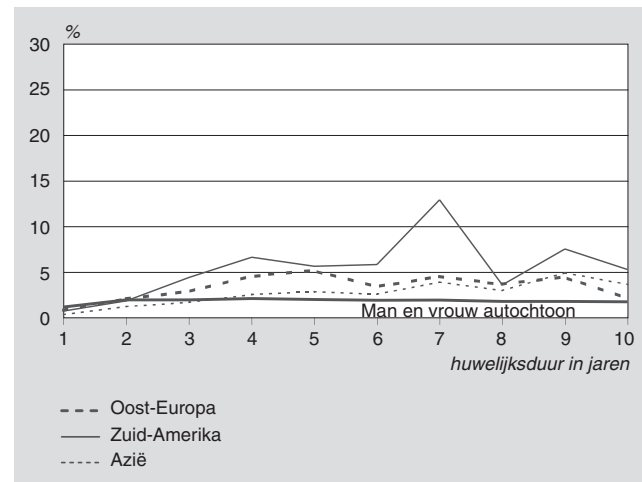
waarvan de vrouw eerste generatie allochtoon is en de man autochtoon een voldoende grote groep vormen, worden uitsluitend voor deze paren echtscheidingskansen berekend. Hiertoe zijn de bruidendorlanden in de volgende drie groepen ingedeeld:

1. Oost-Europa (Polen, de voormalige Sovjet-Unie en voormalig Tsjecho-Slowakije)
2. Zuid-Amerika (Brazilië en Colombia)
3. Azië (Thailand en de Filipijnen)

In *grafiek 6* worden de echtscheidingskansen naar huwelijksduur getoond voor paren die bestaan uit autochtone mannen en eerste generatie vrouwen afkomstig uit de drie bovengenoemde herkomstgroepen. Ter vergelijking zijn ook de echtscheidingskansen van autochtone echtparen (beide partners autochtoon) weergegeven. De echtscheidingskansen voor vrouwen uit Zuid-Amerika blijken het hoogst te zijn, gevolgd door die voor vrouwen uit Oost-Europa. De echtscheidingskansen voor vrouwen uit Azië zijn de eerste drie jaar lager dan die voor autochtone paren, daarna iets hoger.

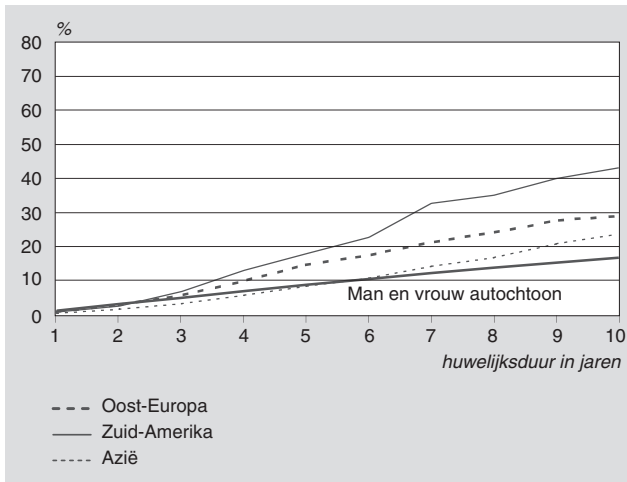
Anders dan bij paren die bestaan uit een Turkse of Marokkaanse man en een autochtone vrouw, is voor geen van de herkomstgroepen een duidelijke piek waarneembaar na een huwelijksduur van vier jaar (*grafiek 5*). Dit maakt het aannemelijk dat in het geval van huwelijken tussen vrouwen uit de bruidendorlanden en autochtone mannen geen sprake is van schijnhuwelijken. Hogere echtscheidingskansen komen juist voor bij langere huwelijksduren, bijvoorbeeld na zeven jaar bij Zuid-Amerikaanse en Aziatische vrouwen. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de echtscheidingskansen voor hogere huwelijksduren gebaseerd zijn op een betrekkelijk klein aantal huwelijken, waardoor het toeval een grote invloed heeft op het gevonden patroon.

6. Echtscheidingskans naar huwelijksduur, 2001: autochtone man met eerste generatie allochtone vrouw

Met behulp van de echtscheidingskansen naar huwelijksduur zijn totale echtscheidingspercentages voor de eerste tien jaar berekend (*grafiek 7*). Na een huwelijksduur van tien jaar zijn de huwe-

7. Cumulatieve echtscheidingspercentages naar huwelijksduur, 2001: bruidendorlanden

lijken tussen autochtone mannen en Zuid-Amerikaanse vrouwen het minst stabiel gebleken, met een echtscheidingspercentage van 43. Voor gemengde paren waarvan de vrouw uit Azië komt, ligt het aandeel echtscheidingen na tien jaar slechts 5 procentpunten hoger dan voor autochtone paren. Ondanks de ook voor deze huwelijken geldende culturele verschillen tussen de partners, zijn hun echtscheidingskansen dus beduidend lager dan die voor Turkse of Marokkaanse mannen met autochtone vrouwen.

Literatuur

Huis, M. van, en L. Steenhof, 2003. Echtscheidingskansen van allochtonen: berekeningsmethode. *Bevolkingstrends* 51(1), blz. 49–53. CBS, Voorburg/Heerlen.

Jansen, Jacques P.G., 2002, Do opposites attract divorce? Dimensions of mixed marriage and the risk of divorce in the Netherlands. Dissertation, University of Nijmegen.